

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

Szerző:

Cím:

Forrás:

Bp.
(Hely)

1943. 11. 20.
(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Hely

Idő

Személy

902.6

"1943"

Élet Budapesten – kétezer évvel ezelőtt

Kétezer esztendő, emberöltő-mértékben, igen nagy idő. És mégis azt látjuk, hogy az emberi élet két évezred alatt alig változott. Inkább csak külsőségekben tapasztalható eltérés. Az emberi életfelfogás, a földi lét céljáról megérlelődött gondolatok ma is majdnem ugyanazok, mint akkor régen, amikor a római világbirodalom végvára állt itt a Duna mentén. Ilyesmire motoszkál az ember fejében, ami-

kor olvassa azt a két nagyszerű kötetet, amely *Budapest őstörténetét* ismeretli meg velünk. Leginkább a római kor, illetve Aquincum város változatos és mozgalmas élete köti le a figyelmet. Nézzünk bele a történelem szemüvegén keresztül abba a dicső világba, amely messzi vidékekre kiszáradó kultúrájával itt virágzott a mai Budapest területén.

Városi élet Aquincumban

Aquincum város határait teljes pontossággal nehéz volna megállapítani. A város polgári része Óbudán, a Szentendrei-út és a vasúti töltés keresztezésének környékén terült el. A katonaváros, vagy a római légiós tábor beljebb, a Raktár-utcától a Nagyszombat-utcáig húzódott. A kétezer év előtti városbázis is nehéz volna mag meg-

Kortesharc és a városi tanács ülésrendje

találni. Amde elképzelhetjük a díszes, oszlopos palotát. Odagondolhatjuk magunkat csillogó pompával ékesített falai mögé. Vajjon, hogy folyt a hivataloskodás akkor, kétezer esztendővel ezelőtt? Vagy talán nem is volt hivatal? De volt! És városi hivatalnokok is voltak, akik a városi polgárság ügyes-bajos dolgait intézték.

Az egyszerűbb municipiális városi címet viselte Aquincum városá fejlődése korában. Krisztus után 194. évben a díszesebb és előkelőbb colonia rangot kapta. Ekkor, a római szokásnak megfelelően, a város határait a császári kiküldött mérhetetlen nagy ünnepségek között bika és tehén által vontatott ekével körülszántotta. Hogy hol haladt ez a császárszántásos határ, azt ma nem lehet tudni. Evenként váltokozva, két főtisztviselő állott a város élén, éppen úgy, mint ahogy két konzul igazgatta az egész római birodalmat. Ez a két városi vezérferfi elnökölt a városi tanács ülésén. Mindegyiknek megvolt azonban egymás ellen a vétőjoga.

Ha az iránt kíváncsiskodunk: mi mindenről tárgyalt a kétezer év előtti városi tanács, azt látjuk, hogy a napirend majdnem megegyezik a mai városi ülések rendjével. Építkezések, újajánások, vízvezeték létesítése, in-

gatlanok bérbeadása, munkaszolgálatások, váltásos ügyek elintézése, és közéletmelzési problémák. A város bevételei is hasonló címeken folytak be, mint ma: bírságpénzek, házbérfelvételek, halászati illeték, polgárjog megadásának díja, vám- és kikötőjárulék és vízvezeték-használati díj. Ezenkívül a város módosabb polgárai önkéntesen adakoztak az adminisztráció céljára. Az adakozást *mumusnak* nevezték. A főtisztviselők nem kaptak fizetést, azok ingyen szolgáltak. Örülniök kellett, hogy e roppant megtiszteltetésben részüik lehetett. A kisebbrangú hivatalnokok azonban rendes járandóságot kaptak. A költségvetési ügyeknél mutatkozik aztán némi eltérés a régi és a mostani városi világ között: a költségvetési hiányt ma újabb adókkal pótolják, régen a város gazdagabb polgárai egyenlítették ki a deficitet.

Már akkor is bajt okozott a rövid szoknya

Aquincum lakossága jórészt katonákból került ki. De jöttek ide szépszámban mások is mind arról a nagy területről, amelyre a római birodalom uralma kiterjedt. S a leszerelt katonák között is voltak mindentelje nemzetiességek, mert a hadsereg igen vegyes nyelvű és fajú férfiakból állott, akik maguk után hozták asszonyaikat is. Igen sok görög származású aquincumi polgártól marad fenn különböző emlék. Híressé vált itt a bevándorolt kölni kereskedő

ársasága. Jöttek ide aztán Alexandriából, Szíriából, Palesztinából. Egy Mária nevű zsidó nőről is maradt köbevésett emlék. A lakosság öltözetében általában római volt, bár az itteni hidegebb éghajlat miatt kissé különbözőt attól. Am, a női divat, úgy látszik, nem sokat változott kétezer esztendő alatt. A második század egyik esztendejében, amikor igen nagy volt a szárazság, egyes városi lakosok ilyen kifakadásokra ragadtatták magukat: azért vernek bennünket az istenek, mert a nők sem a régiek már. Asszonyaink nem mennek most már hosszú ruhában, lelógó, hullámos hajjal, tiszta jámborsággal a hegyekbe, hogy esőért epedezzenek. Tehát már kétezer

évvél ezelőtt sok mindennek okozója volt a rövid haj és a rövid szoknya.

A város utcáinak leginkább olyan nevet adtak, amilyent Róma utcái viseltek. Az utcák jórésze csatornával volt ellátva. A házak természetesen római stílusban épültek. Az aquincumi polgár lakásában általában kevés volt a bútor. Legfontosabb bútordarabnak az ággyat tartották. A legtöbb lakásban légfűtés volt, ellentétben a római lakásokkal, ahol arra nem is igen volt szükség. A meleg levegőt léglacsüvek keresztül vezették. Az aquincumi háztulajdonost éppen úgy kötelezték a háza előtti útterület kiépítésére és a járda tisztántartására, mint a mai budapesti háziurat. A fallal körülvett városon kívül az utakat az állam építtette. Másfél kilométerenként mérföldkövek jelezték a vrostól való távolságot. A városnak nagyszerűen megépített vízvezetéke volt. A Rómaifürdő-

nel ma is látható a vízvezeték oszlop-maradványai. Ezen keresztül vezették a városi fürdőkbe a források vizét. Ennek az esése kilométerekre számítva 1.30 méter volt. A Bécsi-út mentén is megtalálták a vízvezeték kőmaradványait. Rábukkantak az ivóvíz-szállító építményre is.

Végredelet: Azt akarom, hogy ragyogó-szépen temessenek!

A temetési kultusz igen magas színvonalon állott. A halál és a temetés olyan fontos volt, mint maga az élet. Ennek köszönhetjük jórésben, hogy emlékekre, sírkövekre vésett értékes tudósítások maradtak ránk. Nézzük csak, mi minden van egy aquincumi polgár testamentumában. Ezt az illető szóval mondotta el egy lakomán barátai előtt. De írásba is foglaltatta.

Beszélgetés közben odaszólt barátjához: El tudod-e aztán majd készíteni a síremlékemet úgy, ahogy meghagytam neked? A szobrom mellé tégy egy kis kutyát is. Sok gyümölcsöt és szőlőket bőségesen. Sajátmagamat úgy örökítsd meg, hogy emelvényen ülök, biborszegélyű tógában, öt aranygyűrűvel az ujjamon és nagy erszényből pénzt szórok ki a nép közé. A síremlékem közepén legyen egy napóra, hogy aki megnézi rajta, hány óra, akarva, nem akarva is a nevemet olvassa. Fontold meg, milyen formában írjuk még rá azt, hogy: *Kötelességteljesítő ember volt. Derék és hűséges. Kicsiben kezdte, és mikor meghalt, 30 millió sestertiust hagyott maga után, pedig soha sem hallgatott filozófiát.* Figyelj csak ide: azt akarom, hogy ragyogó szépen temessenek és utolsó utamon az egész város népe jót kívánjon nekem.

A társadalom különböző temetési

egyletekbe tömörült, amelyeknek az volt a célja, hogy megfelelő, szép temetést biztosítsanak tagjaiknak. Voltak előkelőbb és egyszerűbb testületek. A kézműveseknek külön volt ilyen szervezete. Voltak tűzoltóegyletek. Az akkori tűzoltók a tüzet rongypokrócokkal oltották, de voltak létrás, fej-

szés tűzoltócsapatok is. A legtöbb egyesületnek volt székháza, mint ma. Védnöke is volt mindegyiknek. De az akkori vednökök, úgylátszik, adakozóbbak voltak. Akadt olyan, amelyik egész házat és különböző nagyobb értéket ajándékozott az együletnek. Nem hiányoztak az egyesületekben a nagyobb ünnepek sem. A lakoma előtt megfürdött az egész társaság, aztán úgy heveredtek le az evéshez. Néha becsíptek valamennyien és jól elverték egymást... Nem ma! Akkor, kétezer évvel ezelőtt.

Magyar Imre